

SATIRY
O ŘEMESLNÍCÍCH A KONŠELÍCH

O ŠEVCÍCH

Ševci divně přebývají,
často svým ženám zle lajú;
když ho žena jme tresktati,
nedadúc jmu v kostky jhráti,
5 an se rozhněvají z toho,
častoť jie přibíjia mnoho.

125a

Jako jeden švec činieše,
ten svéj ženě rád lajieše.
Ana vecě v jednu dobu:
10 „Co mi učiniti s tobú ?
Rač slyšeti, mój milý muži,
však vidíš mú i svú núzi !
Že chceš vždy v krčmě ležeti,
dietky chtie hladem zemřieti;
15 poviz o svých dietkách záhe,
vidíš jě bosé i nahé,
aby jim mohl přioděti
i ztravicě utěžěti.“
Švec povědě ženě dvorně
20 řka: „Jmám prodajné čtvery škorně,
ty škorně za věrdunk prodám
a tobě ty pe|niezě dám;
obratíž jě na své děti,
jázt jich nechci k sobě vzieti.“
25 Ona počě děkovati
řkúc: „Kdy se chcvě na trh bráti,

125b

ty škorně spieše prodati
 a dél tiem neotkládati?
 Chcevě-l' jíti u pondělí,
 30 zdali nají buoh nadělí?“
 Tehdy on svėj ženě vecě:
 „Ženo, mně sě na ten trh nechce,
 pójdevě ve čtvrtek ráno,
 tuť bude lépe prodáno.“
 35 A když sě na ten trh brasta,
 škorně za věrdunk prodasta.
 Švec vecě: „Co j' učiniti?
 Jižť mi sě chce velmi píti.
 Ženo, chceš do krčmy jíti,
 40 jediný halěř propiti?“
 Ona jemu v tom povoli
 řkúci: „Staň sě po tvěj vóli.“
 A když do krčmy jidesta,
 brzo tři krošě propista.
 45 Inhed počě švec hlédati,
 zda by mohl s kým v kostky | jhráti. 126a
 A když to uzřě hospodář,
 povědě ševci ten krčmář:
 „Hosti, chceš-li vrci krychle?
 50 Neb ty neb jáz zíščeš rychle.“
 Švec beze všeho potaza
 ženě věrdunk dáti káza,
 počě s ním krychle metati,
 chtě na krčmáři vyjhrati.
 55 Přistúpivši žena k němu,
 povědě tak muži svěmu:
 „Muži,“ vecě, „nedámť jhráti,
 slíbils mně ten věrdunk dáti;
 již svě tři krošě propila;
 60 bychvě viac neutratila!“
 Švec svėj ženě tak ottuši
 a řka: „Ženo, věř méj duši,

prvé než tři krošě ztraci,
až dřevnie tři vše navráci.
65 Nechať naň sadím po kroši,
tohoť jáz na tobě proši.
Plaf,“ vecě, „jeden kroš jemu,“
i provrže ten kroš k němu,
i sadi dru|hý naň spieše;
70 ten kroš opět provrzieše.
Osm vrhóv vešdy pospolu
ztrati švec u toho stolu.
Žena, uzřevši to, vecě:
„Milý muži, nehraj více,
75 nevěněť na kostku mece,
ani kdy kostkú zaklekce.“
On vecě: „Počakaj málo,
ješčet mi pět krošiev ostalo:
nebť tu pět k němu provrhu,
80 nebo dřevních osm vyvrhu.“
Žena jmu počě brániti
řkúc: „Musíš mě dřiev zabiti;
nedámť ostatka projhrati,
musíš mi jej inhed dáti.“
85 On vecě: „Zlá ženo, přestaň,
neb vetčas budu nekázán!“
Krčmář vecě: „Buď kázána,
paní, neb budeš svázána.
Jhraj pro ni preč, nejměj péče,
90 nechaj, ať se hořem vzteče.“
A když ho ke jhře pripraví,
inhed jej všech peněz zbavi.
Švec | chtieše na základ jhráti,
žena jemu počě láti
95 řkúc: „Ba hubenče hubený,
ke mně své viery neplný!
Tys byl mně ten věrdunk otdal,
a jižs jej hanebně projhrál;

126b

127a

- ještě chceš na základ jhráti?
100 Buoh dajť se ďáblu dostati.“
On vecě: „Nemluviž mnoho,
neboť mě bude hněv z toho;
razuť, beř se přeč, biednice,
nebt v ten čas ošiji líce.“
105 Ona přiskočivši k němu
i vytrže kostky jemu.
Švec se rohněvajě na ni
i da jie políček dlaní;
tu ji přes stól za vrch skloni,
110 div že jie hlavy neslomi;
počě ji tlačiti nohú,
ana úpie k živu bohu.
Nabiv se jie v jeho domu
i vecě krčmári tomu:
115 „Hospodári, buoh tě žehnaj!
Pro buoh na | mě se nehněvaj;
musil sem to učiniti,
v tvém domu nekázán býti,
to vše pro tuto zlu kóži,
120 jázť jie toho doma zhozi.“
A když cestú spolu jdiešta,
v ten čas se spolu smíriešta.
Počě své ženy prositi
řka: „Rač mně to otpustiti.“
125 Ona jemu odpovědě
řkúci: „Jáz to dobře vědě,
že ty velmi zly obyčěj máš,
co dobudeš, to vše projhraš.
Velechť na trh u pondělí
130 řkúc: „Tuť nají böh nadělí,
a ty počě otkládati
a chtě do čtvrtka nechati;
když ty jdeš na trh ve čtvrtěk,
tehdy v tě vstúpi malý črtek

127b

135 i oslepí tvoji oči,
že ot kostek nebudeš moci.“
On jiej vecě: „Milá ženo,
jižť jest všechno provrženo.
Ty neroď na to nic tbáti,
140 musímť tvú potřebu dáti.“
Tu sobě vše otpustista
a dobrá přieteľe | bysta.

128a

Tak švec divocě přebývá,
žeť svých peněz v krěmě zbývá;
145 i často jmu se přihodí,
žeť i základov otchodí,
anť zlú plachtu prodra na se,
uzříš ho, z krěmy vytasě;
poběhne jako bez smysla
150 a plachta na něm otvisla.
Zatiem naň lidé vzvolají,
mnozí naň blátem vzkydají.
Přiběhnať do svých katrcí,
tu jej žena do nich vstrčí,
155 i svine se za kamnami
jako zlý pes prostřed slámy.
Přěhubené jeho bydlo!
Mohl by radějí žvátí mýdlo
než tak hanebně bydliti,
160 ničs dobrého neužiti.

O KONŠELÉCH NEVĚRNÝCH

Konšelé, račte slyšeti
a mně v tom za zlé nejmieti:
jmáte na sobě zlú vadu,
křivým dáváš dobrú radu.

že pravé křivelně súdie.

Přída chudý člověk k němu

i bude tak řeci jemu:

„Dobrý družo, tebeť proši,

10 učiň za své matky duši,

pomoz mi mé viny zbýti,

cheuť tvój modlitevník býti,

by tě milý buoh uzdravil

i tě všech tvých hříechóv zbavil.“

15 Konšel se nic nepotiežě,

inheď jeho sám otieže

řka: „Móž-li co za mój trud býti,

snadť bych pomohl toho zbýti.“

Tento chudý, tu řeč slyšě,

20 stane před ním, srdcem vzdyšě

řka: „Buoh vie, nejmámť co dáti,

pro buoh rač mi pomáhati.“

Když konšel uslyší, co jest,

v ten čas nalezne sobě tu lest

25 řka: „Súsěde, praviť tobě,

teprv sem vzpomanul sobě:

jmámť býti | zajtra na rocě,

prošeno mne i mého otcě.

Tu jmám při vésti ku právu:

30 súsěď súsědu ukradl krávu.

Popros někoho jiného

a tě přěslyší nevinného.“

Tento pójde přeč ot něho,

přide druhý ptajě jeho;

35 a když se jeho doptajě,

něco sbožie s sobú jmajě,

bude řeci: „Rač slyšěti,

pane, coť chci pověděti;

slyšal sem, žes múdrý konšel,

40 proto sem sěm k tobě přišel,

- aby mi dal z toho radu:
Učinil sem hroznú svádu,
jednoho sem obelhavil,
druhého do smrti zabil.
- 45 Prosímť, by se v to uvázal,
dalf bych rád, co by sám kázal.“
Kdyžť konšel uslyší toto,
vecě jmu: „Nemuť se proto,
chcuť pomoci toho zbýti,
50 ale hřivnyť mi dobyti; |
musímť mysliti přemnoho, 129b
abych tě vypravil z toho.“
On vecě: „Mój milý pane,
toť na tvéj milosti stane.“
- 55 Vecě: „Neulevímť i krošě,
by stál do puol léta prosě.
Musímť jmieti hroznú práci,
i svéhoť spánie ukráci,
žeť tě vždy k tomu přivedu,
60 žeť dám z toho dobrú radu.“
Ten jistý se nepotázav,
hned hřivnu z klína vyvázav
vecě: „Račiž hřivnu vzieti
a tu práci o mně jmieti.“
- 65 Takť konšel po hřiechu blúdí,
žeť mnoho listivě vylúdí,
ni pro buoh ni pro vše svaté,
jedno pro sbožíce klaté.
Ktož se s koláčem uteče,
70 ten jiuž nejmá na to péče:
povieš jmu příhodu svoji,
když on uslyší řeč tvoji,
nalezneť tolik chytrosti
konšel sobě i múdrosti,
- 75 žeť tě učiní | pravého 130a
a z pravého křivedlného.

Ti sú tak zúfalí lidie,
tak svým smyslem divně blúdie,
umie mnohým radu dáti
80 a sám na to nechce tbáti,
by toho s pokojem nechal,
by křivých koláčiev nebral.
Hubený bude tvój koláč,
ažť řkú tobě: „Do pekla rač!“
85 Rád by vrátil ty peniezě,
když povisneš u lemiežě,
u pekelného řetězě,
kdež budeš na věky věžě.

O ZLÝCH KOVÁŘÍCH

Kováři, vy znamenajte:
zlého sě diela chovajte;
jáz vy vystřiehaji z toho,
byste sě chovali toho,
5 ješto mnozí to činíte.
Vy z toho hřiechu nemníte,
by z toho kdy mohl hřiech býti,
že chceš zle sbožie dobyti.

Vzvěda zloděj tvo|jě chyšě,
10 přide k tobě v noci tišě
i die: „Milý mistře, rač sěm vstáti,
chci tobě dobrý dar dáti,
by ty mně to tajně skoval,
což bych jáz tobě rozkázal:
15 by mi mocnú pilu skoval,
bych jiú všě železa lámal,
by nic před niú neostálo,
ani mnoho ani málo;
což bych ot železa uzřěl,

1326

20 aby to vše pilú přetřel,
a k tomu z oceli nožé,
jimiž přestřihl vše, co je.
K tomu skuj mi klíčiev deset,
aby jim neostál veš svět,
25 což bych chtěl kde otmykatí,
by to nemohlo ostáti.“
A když mu to vše rozkáza,
jakoť muť srdcě pomaza.
Tuť řěe kovár rád uslyšé,
30 hned by zloději ottušé
řka: „Toť mile vše rád sději,
nožé, pily přihotuji,
jedno ty pomysli o mně,
aby mi | zaplatil rovně.“
35 Tehdy zloděj, to vše mina,
vyjma věrdunk z svého klína:
„Tento ti,“ vecé, „věrdunk dám
a druhý, až přijédeš k nám.
Nalezneš ny prostřed lesa,
40 přideš pily, nožé nesa;
tuť tobě všechno zaplaci,
tvé úsilé i tvú práci.“
Takt kovár sbožie dobývá,
žeť rád s zloději přebývá.

133a

45 Druhét jáz do něho vědě
i každémuť naň povědě:
kdyžtoť komu kón ukuje,
mnohémuť to rád slibuje
řka: „Dobře sem tvój kón ukoval,
50 bezpečně by sto mil přěhnal.“
Netáhneš ot něho jěti,
ažť mrcha počne kléocěti.
Ba, by mi to böh ráčil dáti
za dar, což bych chtěl žádati:

85 bych jáz byl kováře mocen,
vždyť by poležal nemocen.
Chtěl | bych to právo naléztí,
že by musil čtvernoh lézti,
kterému by koni zajal,
60 bych ten hřebí zasě vyňal
i vrazil mu v jeho nohu;
vždyť by úpěl k živu bohu,
aby koval rozhlédajě
a koniem nezajímajě.

133b

O SLADOVNÍCIECH

Sladovníkóm též povědě,
mnoho zlého do nich vědě:
chtie brzo bohati býti,
ač se jim dá sbožie žíti.
5 Ale když kto zle dobude,
tomuť nerado probude,
často jim po hriechu shoří,
potomuť musí býti v hoři.

Tenť obyčej v sobě jmají,
10 žeť neradi na to tbají;
když jmu sedlák dá trh rovný,
vnesa obilé do sladovny,
budeť s ním lecco mluviti,
zatiem hledá vystaviti,
15 kdež by jměl najvětší mieru; |
v tomť ukáže svú nevěru.
A když to obilé změří,
an mu na tom dobře věří,
budeť z nich slady dělati,
20 chtě mnoho krošóv nabrati.
A ktož po slad přide k němu,

134a

sladovník vystaví jemu
nalezna mieru najmenší
a jinde schová najväčší
25 řka: „Toť jáz беру na mú vieru,
žeť jáz jmám spravedlnú mieru.“
Toť sladovník dobře umie,
ktož jemu v tom nerozumie.

Druhéf opět dvorně činí,
30 řiedkýť se naň toho domní:
ktož mu dá obilé mnoho,
by jmu dělal slady z toho,
on učiní velmi dvorně,
ale stane se nerovně:
35 vyspa svůj slad na hromadu,
ospe jej jako zahradu
okolo cuzími slady,
až k svému nebude kady.
Zname|najž, coť činí potom,
40 jáz vám najlěp poviem o tom:
dosáhna hřebľa dlúhého,
nepomně svědomie svého,
budeť okolo hrabati,
k svéj hromadě přitáhati;
45 vešdyť hrabe neusada,
ažť bude hrozná hromada,
ze všech těch hromad najväčšie,
jenž bieše ze všech najmenšie.

134b

Takť umějí falšovati,
50 dobrými lidmi klamati.
Nebožátka, ostavte se,
dlúhého hřebľa zbavte se:
pro jediné dlúhé hřeblo
musí tvá duše jíti u peklo.

O LAZEBNÍCIECH

Lazebníci, ti jsú správni,
u svých peněz velmi ztravni;
chce se veždy dobře jmieti,
mezi dobrými seděti,
5 bohatým se rovnajíce,
podlé nich píce, jědúce;
nemóž jmu tak brzo příti,
až musí všechno propiti.

10 Ti se | horníkóm vrovnejí,
ješto zlata mnoho jmají.
Horník tento obyčej jmá:
kehdyžto peněz drahně jmá,
nechceť nikdy utrpěti,
musě dobrú ztravu jmieti;
15 byť věděl, žeť jmu žebrati,
zajtra se s dětmi přeč bráti,
na toť se nerozpomíná,
musíť vždy býti pln vína.
Řiedkýť se na to rozmyslí.
20 Die: „Zajtra mě bóh omyslí.“
Ti jsú najsprávnější lidie,
že na lidech nic nelúdie.
Těž jáz pravi lazebníkóm,
přirovnaji jě k horníkóm,
25 že jsú také správní lidie,
na lidech zle nic nelúdie,
obchodie se po řemesle,
na tomť velmi nečinie zle.
Však by jediného nechal,
30 by se velmi neopíjal;
a druhého se varoval, |
aby proto bit nebyval.
Když zlu břitvú koho holí,

135a

135b

často velmi po něm bolí
35 a častoť učiní hore,
žeť tě chvátajě uřeže.
Druhéhoť se rád dopúšcie:
když komu krev z rukú púšcie,
žeť se žíly rád chybuje;
40 řiedkýť jmu z toho děkuje.
Učiníť člověku bolest
a to jeho hrozná nečest.

Co by to škodilo komu,
bych jáz se přimluvil k tomu,
45 aby právo nalezeno
bylo naň i ustaveno:
když by koho hole uřežal,
by jmu ten dobrý políček dal?
Druhé bych chtěl vymysliti,
50 to bych jmu chtěl naplniti:
když by mi žíly chybil,
bych jmu pěstí zuby vybil;
snadť | by púšcal rozhlédajě,
větší na tě péci jmajě.

136a

Ř Ě Z N Í K

Řezník se takto obchodí,
dobrým lidem často škodí:
když běží po vsi volajě,
na prodajné bravy ptajě,
5 budeť kupovati bravy,
chtě s nich utěžěti ztravy.
Když ho uzří dobytčátko,
užesneť se nebožátko,
neb jmá řezník rucě račiej:
10 když on dobytčátko zmácie,

nelžef se jmu popraviti,
musif vždy churavo byti.
A tu lib kup lib nekupi,
jižf bez škody neotstúpi,
15 vždyf škodu učiní tomu.
kdyžtoť bravy mácie komu.

Druhúť jmá nevěru v sobě,
tuť chci vypraviti tobě:
Ktož dobytek na trh vodí,
20 sedlákóm rád na tom škodí;
budeť s ním lidmě tržiti,
bráně každému kúpiti.
V tom mu činí mnoho nůžě,
žeť jemu vše kupcě zapúzie,
25 až utrží po svéj vóli,
jakšto jemu libo koli.

Třetieť jáz vědě do něho:
ktož masa kúpi u něho,
že jmu prodává kozinu
za nejlepší skopcěvinu,
a častokrát býkovinu
za nejlepší hovědinu.

Čtvrtéhoť se rád přijímá:
kdyžtoť jest najvěčšie zima,
35 budeť vodú oblévati
maso, rožny rozpierati,
aby jemu zmrzli v noci
hovědina i ti skopci.
Takť po jeho vóli bude,
40 tři čiesti jemu ho přibude;
mnohoť lidu oklamává,
když on to maso prodává.

Takť jsú nevěrní řězníci,
horšif jsú nežli věžníci.
45 Věžník nemóž tak zlý býti:
když se udá kde v dvór vníti,

136b

137a

vždyť počká prvé na tě,
chtě se přihrabati k patě;
a když j máš dřevu při sobě,
50 tuť se nestane ničs tobě.
Ale řezníka nezbudeš,
když masa jeho kupuješ;
musíš dobře chytrý býti,
by ho mohl bez škody zbýti.
55 Protož jáz pravím řezníkóm,
jich panošiem jělitníkóm:
což na lidech zle dobudú,
že proto pekla nezbudú,
ač se toho neostavie
60 za svého života zdravie.

P E K A Ř

Pekař na duši nepomní;
řiedký se naň toho domní, |
jeho zlostí, což j má v sobě,
ježto jáz vypravím tobě.

137b

5 Když on chce chleba napéci,
jako bude ženě říci:
„Ženo, když půjdeš na město,
dobudeš mi kvasnic v těsto,
ažť múky napytliji
10 a kvas v dieži přihotuji.“
Tuť jmu žena kvasnic přimčě,
dobyvši jich pod kraj hrncě;
a když těsto upravichu,
hrnec kvasnic v ně nalichu,
15 umiesivše jidú k stolu,
chtiece obědvati spolu.
Žena pomeškavši vecě:

„Muži, těsto kynúti nechce;
musí více kvasnic býti,
20 tož bude těsto kynúti.“
A když po kvasnicě běžě,
přinesši i nali puol diežě.
Po obědě pec zapálichu,
k válení se připravichu.
25 Ona vecě: „Muži, vez to,
když budeš váleti | těsto,
by toho nezapomínal,
žes tři krošě za mieru dal;
padesát koláčiev z toho
30 naválěš, nebudeť mnoho.
Jmáš v těstě kvasnic třetinu,
tiem vyběřeš vši jistinu
a jiněť v zisku ostane,
což koli potom ostane.“
35 Když těch koláčiev napekú,
hned jě na město povlekú;
ktož přijde kupovat k němu,
pekař bude řeci jemu:
„Podte sěm ke mně, ktož ráčí,
40 zdeť jsú největší koláči,
slaní, dobře upečení
i na všem dobře udění.“
Desětkrát jím vrže vzhóru
řka: „Viz, kaktť jmá pečenú kóru.“
45 A kdož těch koláčiev kúpí,
každý na své hoře vzúpí.
Nejeden sprostý sedláček
kúpí za halěř koláček,
nevě|da jeho nevěry;
50 uzří v něm přehrozně diery,
překrojě jej na dvě čiesti,
až by veň vložil tři pěsti.

138a

138b

Takť pekař sbožie dobývá,
žeť své koláčě nadýmá.

- 55 Věz to, pekaři všeliký,
že jmáš z toho hřiech veliký;
pro ty hubené kvasnicě
jsi otlúčen božieho lícě.
Pakli viec toho ostaneš,
60 tehdy se jemu dostaneš,
s nímž v nebesiech přebývajě
budeš se věčně radujě.